

IJskoud verraad

Lars Findsen en Jacob Weinreich

IJskoud verraad

Vertaald uit het Deens door Janke Klok en Erica Weeda

ISBN 978-90-492-0570-6

ISBN 978-94-2513-3 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Skygger på Silkevejen*

Vertaling: Janke Klok en Erica Weeda, via het Scandinavisch Vertaal- en Informatie-
bureau Nederland

Omslagbeeld en -ontwerp: © Bürosüd

Zetwerk: Mat-Zet bv, Weesp

© Lars Findsen & Jacob Weinreich and Politikens Forlag 2024 in agreement with
Politiken Literary Agency

© 2025 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, op-
geslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op
enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voor-
afgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen
van) deze uitgave zijn uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and
similar technologies.

Time is an ocean but it ends at the shore

You may not see me tomorrow.

BOB DYLAN

Steady reductions in sea ice are opening new passageways
and new opportunities for trade... arctic sea lanes could become
the 21st-century Suez and Panama Canals.

MIKE POMPEO, VOORMALIG CIA-DIRECTEUR

Proloog

Normaal gesproken zijn het draken, denkt Yang Lee. Hij kijkt naar de twee lichtgrijze plastic olifanten die aan weerszijden van de ingang van restaurant China House aan de Amagerbrogade staan en stapt uit de auto.

Het is een prachtige dag. Geen wolkje heeft een plek aan de ijsblauwe hemel gevonden, die alleen wordt doorkruist door een vliegtuig en de smalle, witte strepen die het toestel achter zich aan trekt. Hij kijkt naar de lucht. In de vs noemt een groep zonderlingen de sporen van een vliegtuig *chemtrails*. Ze denken dat de strepen chemische stoffen bevatten die mensen tot zombies maken.

Hij steekt zijn hand in zijn zak en voelt naar zijn pistool. Dat is een oude gewoonte. Yang Lee duwt de deur open en gaat naar binnen. Bijna loopt hij tegen een groot aquarium aan dat vlak achter de deur staat. Dikke oranje karpers zwemmen loom tussen groene planten. Hij maakt zijn blik los en loopt het restaurant in waar een gezin net aan tafel gaat zitten. De jonge moeder kijkt nieuwsgierig naar Yang Lee, misschien omdat zijn haar een blauwige kleur heeft. Dan richt ze haar aandacht weer op haar twee knullen, die naar het buffet lopen.

‘Welkom, welkom,’ zegt een ober glimlachend tegen Yang Lee.

‘Waar is Gao Li?’

‘Ik geloof dat hij in de keuken is. Of in het kantoor. Zal ik hem halen?’

‘Nee, ik vind hem wel,’ zegt Yang Lee.

Hij loopt door het restaurant. Halverwege pakt hij een kleine loempia van het buffet, die hij in zijn mond stopt.

Tevreden bedenkt Yang Lee dat hij niet gemaskerd is. Nu kan hij op zijn gemak het restaurant doorslenteren.

Hij doet een deur opent en komt uit in een lange, smalle gang. Yang Lee duwt links een deur open en ziet dat er niemand in het kantoor is. Een

bureau, een stapel papieren, een oude pc en iets wat hem verbaast: tegen de achterwand staat een paar ski's. Hij doet de deur dicht en voelt aan een deurklink aan de overkant van de gang. Op slot.

Yang Lee kijkt in de richting van de keuken. De deur staat open, hij ziet een keukentrolley vol potten en pannen en een grote industriële afwas-machine. Er komt stoom uit.

'Waar is Gao Li?' vraagt hij aan een jong meisje dat uit de keuken komt.

'Hij is daar,' is het antwoord. Ze maakt een beweging met haar hoofd en loopt haastig door.

Yang Lee blijft even staan. Hij haalt diep adem, meestal is hij niet zenuwachtig. Meestal voelt hij helemaal niets als hij een opdracht heeft. Hij kent Gao Li niet, er is geen enkele reden om zenuwachtig te zijn. Hij doet een laatste stap naar voren en stapt de keuken in. Hij herkent Gao Li onmiddellijk. Hij staat bij het fornuis en is druk met een kok in gesprek.

'Gao Li?' zegt Yang Lee. De man bij het fornuis kijkt achterom.

'Ja?'

'Ik heb iets voor je. Ik moet je de groeten doen.'

'Van wie?'

'Van Zhou Jinping,' zegt Yang Lee.

'Zhou Jinping? Ik ken geen Zhou Jinping.'

'Denk nog eens na,' zegt Yang Lee.

'Ik ken hem niet,' zegt Gao Li na een kort moment. Verontschuldigd spreidt hij zijn armen, maar nu lijkt hij toch wat bezorgd.

'Jammer,' zegt Yang Lee. 'Maar ik moest je toch de groeten doen.'

Hij steekt zijn hand in zijn broekzak en pakt het pistool. Gao Li heeft geen tijd om bang te zijn, hij kijkt eerder verbluft. Yang Lee hoeft niet te richten.

Hij schiet drie keer. Twee kogels in zijn bovenlichaam en een in zijn gezicht. Als Gao Li omvalt, trekt hij een pan met zich mee. De noedelsoep stroomt over de vloer. De heldere, groenige vloeistof maakt spetters op de broek van Yang Lee. Dan hoort hij iemand schreeuwen. Misschien is het de kok die naast Gao Li staat, of het meisje dat de keuken in komt. Yang Lee steekt het pistool terug in zijn broekzak en loopt langs haar, de gang door en via het restaurant naar zijn auto, die half op het trottoir staat. Hij is tevreden en heeft geen haast.

DEEL 1

De poort

1

Turkije – augustus 2023

Wanneer het huis af is, komt de dood. Maja weet niet waar ze die oude Turkse uitdrukking van kent, maar ze denkt de boodschap in de veront-rustende woorden wel te begrijpen. Dat het bereiken van het doel het ge-vaarlijkst is. Dat je verder moet, stap voor stap, dag na dag, voortdurend in beweging moet blijven. Staat ze daarom hier op een weg vol gaten aan de rand van Antalya in het zuidwesten van Turkije? Omdat ze niet anders kan, al helemaal niet thuis met Jonas en Emma op de bank in hun kleine driekamerappartement in Vesterbro zitten wachten tot er weer een dag is verstreken?

Als zestienjarige was Maja voor het eerst in Turkije geweest, samen met haar ouders een week lang in Istanboel, na de langste en uitputtendste autorit ooit. Tot op de dag van vandaag wist ze niet waarom haar ouders erop hadden gestaan die drieduizend kilometer met de auto af te leggen. Het grootste deel van de week had ze met haar moeder geruzied. Op een avond waren ze in de menigte in de Grote Bazaar bijna slaags geraakt, tot een oudere man zich ermee had bemoeid. 's Nachts had Maja in het mise-rabele bed in het kleine hotel vlak bij het Taksimplein haar kalverliefde Rasmus zo erg gemist dat ze zich in slaap had gehuild.

Maar noch haar gemis noch haar irritante moeder had kunnen verhin-deren dat Maja pardoes verliefd was geworden op dat enorme, chaotische, lawaaierige en in vele opzichten onmogelijke land, dat nooit kon beslui-ten of het in Europa, het Midden-Oosten of op een heel andere plek lag. Een land dat als een enfant terrible pochte over zijn positie aan de rand van de westerse beschaving. Toen al, terwijl ze over de Bosporus en de diepblouwe zee stond uit te kijken, vond ze dat Istanboel een volstrekt eigen poëzie in zich droeg.

Sindsdien is de relatie van Maja met Turkije gereduceerd tot de fantas-

tische bulgursalades van Gülsüm met chili, bruine basterdsuiker en grote hoeveelheden knoflook. Emma's Turkse wiskundeleraar van middelbare leeftijd, die verder na vijftwintig jaar in de Kopenhaagse voorstad Vanløse behoorlijk was verdeenst, had op de ouderavonden van haar bonusdochter vaak de heerlijkste gerechten opgedist.

De gedachte aan Denemarken, Jonas en Emmaatje zou Maja een steek van gemis moeten geven, maar ze is zo gefocust dat ze zich niet laat afleiden.

Het rammelende geluid van de bus waar Maja uit is gestapt en die zich nu langzaam weer in beweging zet, brengt haar terug naar de realiteit – een realiteit die voor de vierendertigjarige Maja Birk op dat moment bestaat uit een stoffige landweg in het zuiden van Turkije met een gemiddelde temperatuur van zo'n veertig graden, een omgevallen vuilnisbak met colablikjes en plastic afval in de goot langs de weg en een oude, hinkende viervoeter, die zich moeizaam in de richting van haar voorlopige einddoel beweegt: het Sublime Porte Hotel aan de overkant van de weg.

Er is weinig subliems aan de ligging van het kleine hotel, ingeklemd tussen een gehavende benzinepomp en een vervallen betonnen gebouw waar staven wapeningsstaal uit omhoogsteken. Een kort moment wordt Maja overvallen door de gedachte hier te blijven. Gewoon uitklokken, haar telefoon uitzetten en van de aardbodem verdwijnen. Geen levende ziel zou haar hier zoeken. Schei toch uit, zegt ze dan tegen zichzelf. Over een week ben ik weer thuis. Met haastige passen steekt ze de weg over.

Ze blijft even staan, werpt een blik op de weerspiegeling in de glazen deur en stapt dan de receptie van het hotel binnen. Een bombastische, in een gouden lijst gevatte foto van de Turkse president bedekt een groot deel van de wand achter een metalen rek met toeristenbrochures. Ze lokken met verleidelijke uitstapjes naar de Hadrianuspoort, de Yivliminaremoskee en het waterpark Water-Paradise. Uit de kamer achter de receptie klinkt popmuziek uit het Midden-Oosten. De temperatuur is hier in de met marmer beklede foyer iets draaglijker, misschien geholpen door een primitieve ventilator, die in een open kast achter de jonge, perfect opge maakte vrouw achter de balie staat.

'Als het goed is, is er een kamer voor me gereserveerd.'

'En wat is uw naam?'

'Laura Hansen,' zegt Maja.

Ze schuift haar paspoort over de balie. De receptioniste slaat het ongeïnteresseerd open en wordt dan onderbroken door het geluid van haar telefoon. Haar nagels tikken snel op het scherm als ze het bericht beantwoordt. Dan richt ze zich weer tot Maja.

‘Kamer 44. Vierde verdieping, u moet met de trap. De lift doet het niet, de wifi heeft geen code, u kunt met uw kamernummer inloggen,’ zegt de jonge receptioniste terwijl ze Maja een sleutelkaart en een flyer voor tien procent korting op restaurants in de buurt aanreikt.

‘Dank u,’ zegt Maja met een glimlach.

Ze loopt naar de trap en realiseert zich dat de eerst etappe erop zit. Die ochtend was ze om 06.55 uur van vliegveld Billund opgestegen in het gezelschap van driehonderd medepassagiers en een handjevol reisleiders in het uniform van Sun-Charter, allemaal op weg naar Antalya. Maja had haar vliegreis zonder hotel geboekt en ze was haast overweldigd door een gevoel van opluchting toen ze de kudde toeristen ergens tussen de gate en de douane was kwijtgeraakt – ze krijgt hetzelfde gevoel nu ze op de overloop van de vierde verdieping staat en zich even moet oriënteren.

Kamer 44 ligt aan het eind van een lange, smalle gang. Een klikje van het slot heet Maja welkom in haar hotelkamer, die op Tripadvisor hooguit drie sterren zou scoren. De namiddagzon valt schuin door de bekraste balkondeur naar binnen. Achter de witte hotels die langs de kust oprijzen laat zich een azuurblauwe Middellandse Zee vermoeden.

Maja gaat op het bed zitten, en de gedachte om hier in deze haveloze buurt ver buiten het bereik van iedereen te verdwijnen keert terug. Ze vermant zich, kleedt zich bijna helemaal uit en doet haar dagelijkse twaalfminutenwork-out ‘Breng je hartslag omhoog en train je core’: 50 squats, 40 push-ups in verschillende varianten, 60 buikspieroefeningen, drie minuten planken en uiteenlopende flexibiliteits- en mobiliteitsoefeningen. Ze zet haar wekker op vijf minuten, gaat met gesloten ogen op de koele stenen vloer liggen en neemt dan een korte, ijsskoude douche om weer op de been te komen. Dan doorzoekt ze geroutineerd en geluidloos de kamer en trekt al gauw de conclusie dat niemand haar hier zal storen. Daarna kleedt ze zich aan. Shorts uit een outlet, zwarte trackshoenen en een volwassen t-shirt. Ze pakt een sjaal, bindt die om haar middel, doet de deur achter zich op slot en loopt naar de receptie.

Maja weet de aandacht van de receptioniste te vangen, die door haar

telefoon in beslag wordt genomen. Ze legt uit dat ze een paar dagen weggaat om een vriend te bezoeken die in de bergen een huis heeft gehuurd. Als ze later deze week weer terugkomt, wil ze nog een paar dagen vakantie aan zee houden voordat ze terugkeert naar Denemarken; tot die tijd hoeft haar kamer niet te worden schoongemaakt. 'O ja,' zegt Maja. 'Kunt u me ook vertellen hoe ik bij het busstation kom?'

Als ze het hotel uitloopt, neemt haar zonnebril het scherpe licht weg, maar de warmte treft haar als een muur. Een paar straten volgt ze de aanwijzingen van de receptioniste. Dan keert ze om en kuiert een poosje lukraak in tegengestelde richting. Ze steekt een kleine parkeerplaats over en loopt langs een lawaaierige vuilnisauto de landweg op. Ze heeft de sjaal om haar middel losgemaakt en die om haar hoofd geknoopt om haar blonde haar te bedekken. Daarna loopt ze naar de lokale markt, een groot labyrint van kraampjes. Maja slentert door de smalle arcades, blijft af en toe op toevallige plekken stilstaan en neemt een paar selfies. Nadat ze ogenschijnlijk doelloos een uur op de markt heeft rondgekeken, laat ze die achter zich en loopt via een paar straatjes naar een pleintje schuin tegenover een autowerkplaats. In een van de theehuizen die hier overal te vinden zijn, gaat ze zitten en bestelt een zoete Turkse thee in een karakteristiek tulpvormig glas. Ondertussen bekijkt ze op haar telefoon de selfies die ze op de markt heeft genomen. Ze ziet niets ongewoons. Na een half uur komt een man van middelbare leeftijd uit de tegenoverliggende werkplaats tevoorschijn.

Hij steekt de straat over en verdwijnt bijna in een zijstraat. Maja kan nog net zien dat hij in een bedaagde auto stapt. Daar blijft hij een paar minuten zitten, zonder de motor te starten. Maja houdt het plein in de gaten. Niemand heeft opgekeken, een telefoon gepakt of aanstalten gemaakt om op te staan. De man zet de auto in beweging en rijdt weg. Maja ziet nog steeds geen enkele reactie. Ze blijft nog even zitten, betaalt en slentert dan zigzaggend door de stoffige voorstad naar het water.

Op een grote parkeerplaats bij een Maxi-supermarkt staat de auto onder een vervallen afdak stil. Als de man achter het stuur oogcontact met Maja heeft, rijdt hij een stukje naar voren. Hij blijft precies lang genoeg stilstaan om haar naast zich te laten instappen.

Zonder een woord te zeggen geeft de man haar een dikke, bruine envelop, rijdt dan naar een benzinstation iets verderop in de straat, stapt uit

en verdwijnt in de bijbehorende winkel. Terwijl hij daar is, maakt Maja de verzegelde envelop open, haalt de inhoud eruit en legt die op haar schoot. Een paspoort, ziektekostenverzekering, rijbewijs, Mastercard en twintigduizend Deense kronen in Turkse lirabiljetten, verdeeld over twee gelijke stapels. ‘Het ga je goed, Laura Hansen,’ fluistert Maja zachtjes als ze het paspoort openslaat. ‘Dag Signe Merete Lund, archeologe, die een paar opgravingen in Oost-Turkije gaat bezoeken voor een project van de Universiteit van Kopenhagen.’

In de envelop liggen ook de reisbescheiden van Denemarken naar Turkije, inclusief een boardingpass van de aankomst in het land drie dagen geleden, verschillende kaarten van het oosten van Turkije waarop de opgravingen staan aangegeven en overzichten van het archeologisch materiaal van haar project.

Maja stopt één stapel bankbiljetten in haar broekzak en vervangt de papieren van Laura Hansen in haar heuptas door die van Signe Merete Lund. Laura Hansen wordt in de envelop gestopt en verdwijnt in het handschoenenkastje. Dan kijkt ze rond in de auto. Het is een kleine witte Nissan, volgens afspraak zonder ongewenste elektronica. Op het moment dat de man die haar heeft opgepikt uit de winkel van het tankstation stapt, schuift ze door naar de bestuurdersstoel.

Maja bekijkt hem terwijl hij naar haar en de kleine Nissan komt toelopen, corpulent, een snor die bijna zijn hele mond verbergt en een brandende sigaret in zijn hand.

‘Bedankt, Muhammed,’ zegt Maja tegen de man als hij naast haar in de auto plaatsneemt.

‘Is alles zoals het zijn moet?’ vraagt hij met een charmant accent. ‘Je hebt een warme dag uitgezocht voor je aankomst. En morgen wordt het nog erger. Ik moet naar Alanya. Mijn kinderen zijn fan van de voetbalclub Alanyaspor. We gaan de wedstrijd tegen Trabzonspor kijken,’ zegt Muhammed. ‘Antalya is me te groot. Veel te groot, te veel auto’s, te veel lawaai. De mensen zijn fucking crazy. En iedereen rookt.’ Muhammed glimlacht en houdt zijn sigaret omhoog.

Maja pakt de tweede stapel bankbiljetten en geeft die aan Muhammed.

‘Je bent een goed mens. Moge Allah je beschermen,’ zegt hij terwijl hij de bankbiljetten onder zijn hemd stopt. ‘De auto rijdt goed, ik heb hem net volgegooid, alleen de airco is een beetje, je weet wel... zozo. En voor

mij is de auto te klein, maar ik neem ook iets meer ruimte in dan jij. Wanneer ben je terug van je opgravingen?’

‘Over een paar dagen,’ zegt Maja. ‘Drie misschien.’

‘Prima. Ik ben over twee dagen en de dag erna en voor de zekerheid ook de dag daarna op ditzelfde tijdstip weer hier. Je kunt op me rekenen,’ zegt Muhammed. Hij stapt uit.

Maja sluit even haar ogen. Ze heeft een lange rit voor de boeg. Zestienhonderd kilometer. Zestienhonderd kilometer in een ellendige Nissan met te weinig beenruimte en een zozo airco. Zestienhonderd kilometer met weer een vals paspoort en een klus in een ver oord.

Waarom eigenlijk? denkt Maja op de terugweg naar het Sublime Porte Hotel. Waarom heb ik het niet net als Jonas aangepakt? Vier jaar op de opleiding voor pedagogisch medewerker en een mooie vaste aanstelling in de kinderopvang Mælkebøtten in Vesterbro; 37 uur per week, maximaal. Heerlijk lange vakanties, af en toe een baaldag en nadat hij de laatste luier heeft verschoond vrij om onder de kopergroene poort door de Knud Lavards Gade in te lopen. Daarom, denkt Maja, en herhaalt daarmee voor zichzelf het antwoord waar ze iets te vaak haar toevlucht toe moet nemen wanneer Emma haar iets vraagt. Waarom mag ik niet langer opblijven? Waarom mag ik niet nog een snoepje? Daarom, gewoon daarom.

In een lege zijstraat dicht bij het hotel parkeert Maja de auto. Ze trekt de sjaal van haar hoofd en loopt het laatste stuk. Als ze de receptie in komt staat de jonge vrouw daar nog steeds achter de balie. Heeft ze nooit vrij? denkt Maja terwijl ze haastig de trap oploopt. Ze doet de deur achter zich op slot, gaat naar de badkamer en klimt op het toilet. Dan schuift ze een vergeelde plafondplaat opzij en verstopt de envelop met de papieren van Laura Hansen erachter. ‘Tot later, Laura.’

2

Turkije

De wegen in het zuidoosten van Turkije zijn beter dan Maja had gevreesd. Uur na uur verstrijkt, waarin eindeloos asfalt, lichtblauwe meren, stoffige stadjes en roofvogels in hun majestueuze vlucht boven de spitse bergtoppen Maja's enige gezelschap zijn. De zee laat zich zo nu en dan tussen de bergen door zien. Af en toe stopt de hoofdweg om te worden afgelost door een weg door een heuvelachtige omgeving, met kleine scherpe bochten, diepe kloven, vruchtbare dalen en groene olijfbomaarden die in het laatste daglicht baden. En dan, plotseling en overrompend, valt er een zwart gordijn uit de hemel dat al het licht verdringt.

Om een uur of acht 's avonds stopt Maja bij een benzinepomp waar ze een sandwich, snacks en drinken voor de nacht inslaat. De sandwich eet ze op, de kop koffie met koffiedik zet ze klem tussen de voorruit en het dashboard. Als ze de weg weer oprijdt, gutst er een beetje koffie over de rand. Uit de krakende muziekinstallatie van de auto klinkt lokale popmuziek afgewisseld met Amerikaanse hits. Maja probeert zo weinig mogelijk te denken. Ze wil alleen maar rijden en laat geen gedachten door haar hoofd spoken. Het is nog onafzienbaar ver voor ze haar bestemming bereikt, dus is het belangrijk dat ze niet verder dan een uur vooruitkijkt. Ze is erin getraind haar gedachten onder controle te houden. Ze is erin getraind om auto te rijden, ze is erin getraind zich in vreemde landen te bewegen, ze is erin getraind om negatieve gedachten buiten de deur te houden en zich in plaats daarvan op haar bestemming te focussen, het stadje Uludure, in het grensland tussen Irak en Oost-Turkije, in het gebied dat door de Koerden als een deel van Koerdistan wordt beschouwd dat zich over de landsgrenzen uitstrekt. Maja is er nog nooit geweest, maar ze kent de stad en het landschap van haar voorbereiding.

Tegen middernacht rijdt ze de auto naar de kant van de weg. In de

duisternis heeft ze een smalle zandweg gezien, die rechtsaf het dal in gaat. Ze rijdt een kleine honderd meter terug door de auto tussen een groepje bomen achteruit te laten rollen. Als de Nissan tot stilstand komt, staat hij met zijn neus naar de zandweg toe. Ze doet de portieren op slot en klapt de rug van haar stoel iets naar beneden. Niet te ver, zodat ze als het nodig is nog steeds kan weggrijden. Ze zet de wekker op haar telefoon op vijftien minuten en sluit haar ogen. Eén minuut voor de wekker afgaat schrikt ze wakker. Maja stapt de warme nacht in, zwaait haar armen heen en weer en doet een paar stretchoefeningen. Terug in de auto eet ze een chocolade-reep en spoelt die weg met lauwe cola. Ze moet verder.

In de lange nachtelijke uren achter het stuur probeert ze onder meer niet te veel aan Jonas te denken. Plotseling wil ze hem bellen. Het is niet goed dat hij niet weet waar ze is. Maar er is zoveel niet goed in de wereld, dat is nu juist waarom ze dit werk doet. Om Denemarken en de Deense belangen te beschermen.

Hoe ze dat doet, kan Maja niet aan haar vriend uitleggen. Dat kan ze aan niemand buiten de dienst uitleggen, omdat haar werk vereist dat ze er niets over zegt, ook niet tegen de mensen die het dichtst bij haar staan. Informatie die in verkeerde handen valt, kan als het erop aankomt voor Maja en haar collega's het verschil tussen leven en dood betekenen.

Het is kort voor het ergste uur van de nacht. Het moment dat de nacht door de ochtend wordt afgelost. Om wakker te blijven maakt Maja gebruik van de oudste truc uit het boekje. Die heeft ze geleerd van Gregers Schmidt, chef operationele inzet van de militaire inlichtingendienst. Zonder de auto te stoppen en met haar linkervoet op het gaspedaal weet ze haar rechervoet uit de schoen en sok te wurmen. Dan zet ze de ventilator aan en richt de luchtstroom op de pedalen. De koude lucht die tegen haar tenen blaast houdt haar wakker.

Langzaam komt er meer verkeer op de weg en het eerste zonlicht doet de bergtoppen in haar achteruitkijkspiegel glinsteren. Maja is nu meer dan vijftien uur onderweg en bijna op haar bestemming. Door de vieze ruit ziet ze niet ver bij haar vandaan over een landweg een klein militair konvooi rijden. Ze wordt ingehaald door een paar gepantserde voertuigen gehuld in een rode stofwolk, met soldaten in de laadbak. De politieke en militaire organisatie PKK heeft haar hoofdkwartier vlak over de grens met Irak. Turkse soldaten houden het gebied constant in de gaten, af en toe

klinken er in de bergen geweeersalvo's. Het berggebied tussen Turkije, Irak, Syrië en Iran is een magneet voor onrust in de wereld. Strijders in stammenoorlogen, smokkelaars, terroristen, extremisten, criminele bendes, het gebied kent ze allemaal. En een eindje verderop opereren kleine, taaie cellen van Islamitische Staat met hun hoofden vol dromen van een nieuw kalifaat.

Het militaire konvooi is verdwenen, maar zal snel door een nieuw konvooi worden afgelost en Maja voelt er niets voor om te worden aangehouden. Signe Merete Lund is archeologe. Als onderzoeker gespecialiseerd in de archeologie van het Nabije Oosten doet ze onderzoek naar Assyrische handelsbrieven uit de bronstijd. Ze is hier om haar assistent op te halen. Ze kan het allemaal documenteren. Wat ze ook zullen checken, haar verhaal blijft overeind. Ze heeft er zelf aan meegeschreven, dus maakt ze zich geen zorgen. Maar er is geen enkele reden om een risico te nemen en ondanks de sjaal die haar blonde haar verborgen houdt, zijn haar heldere, lichtblauwe ogen zichtbaar. Ze kan niet verloochenen dat ze een Deense is, en alleen al het feit dat ze zich als Scandinavische zo ver in het oosten bevindt zal verbazing en achterdocht wekken.

Een oude herder omringd door een kudde blatende geiten steekt de weg over. Ze moet minutenlang wachten. Een eindje verder moet ze om diepe kraters zigzaggen, misschien van granaatinslagen. Een bord met gaten erin wijst de weg naar Uludure, en de gedachte dat ze er bijna is doet Maja glimlachen.

Uludure ligt vlak bij de grens met Irak en wordt ondanks haar geringe grootte als een van de belangrijkste steden van de provincie Sirnak beschouwd. Er wonen vooral Koerden. Maja heeft alles gelezen wat er over Koerdische stammen te lezen valt. Sefikan, Atmanikan, Cudikan. Ze moet denken aan Sadar uit haar klas op de basisschool, ook al is dat alweer twintig jaar geleden. Sadar met zijn mooie, droevige ogen was als Koerd in Bagdad opgegroeid. Zijn vader had een kogel in zijn lendenen die de artsen niet konden verwijderen en de arme man kon niets anders dan voor de televisie zitten. Maja was een paar keer op bezoek geweest bij Sadar en zijn Koerdische familie in hun flatje in Urbanplanen. Ze hadden samen naar een Bruce Lee-film gekeken en Koerdische thee gedronken op een bank van imitatieleer, die bijna de hele kamer in beslag nam.

Een klein kruispunt aan de westelijke rand van Uludure is het ontmoe-

tingspunt. Ze is er ruim voor het afgesproken tijdstip. Naast het kruispunt ligt een klein café, daarvandaan heeft ze goed zicht op de bushalte iets verderop aan de weg. Ze parkeert de auto, loopt het café in en bestelt een Turkse koffie met veel suiker. Dan gaat ze zitten wachten. Er gebeurt helemaal niets in de buurt van het café, op de kruising of bij de bushalte, maar het duurt niet lang voordat er bij de bushalte een gammele bus stopt. Een bonte groep mensen stapt uit. Maja's oog valt onmiddellijk op een slungelachtige jonge man, die nadat hij even heeft rondgekeken in de tegengestelde richting loopt, weg van het café en het kruispunt. Ze wacht geduldig en verzekert zich ervan dat er nergens iets ongewoons gebeurt. Dan legt ze een paar lirabiljetten op tafel, stapt in de witte Nissan en rijdt achter de jonge man aan. Als ze vlak bij hem is, staat hij met over elkaar geslagen armen aan de kant van de weg stil. Zijn zwarte haar zit vol stof, zijn baard is langer dan de laatste keer dat Maja hem zag, maar de kuiltjes in zijn wangen zijn nog steeds zichtbaar. Maja stopt, stapt uit en loopt naar hem toe.

'Zo kunnen we elkaar niet blijven ontmoeten,' zegt ze terwijl ze hem een knuffel geeft. Ze moet even glimlachen.

'Stink ik?'

'Tja. Wel een beetje,' zegt ze lachend.

'Ik heb al drie dagen geen badkamer gezien.'

'Maar nu ben je hier, beste jongen. Dat is het belangrijkste.'

'Dat hadden we immers afgesproken,' zegt Ramin. Hij ziet er jonger uit dan zijn eenendertig jaar. Het komt door zijn ogen, heeft Maja vaak gedacht. Zijn nieuwsgierige blik op de wereld, als die van een kind, zonder voorbehoud of scepsis. Wel een blik om je over te verwonderen, wanneer ze aan zijn achtergrond in een vluchtelingengezin denkt. Zijn ouders kwamen in 1987 naar Denemarken, op de vlucht voor de waanzin van de Irak-Iranoorlog. De twee broers van zijn vader waren in die oorlog gesneuveld, een woestijnoorlog die zich een klein decennium lang voor de ogen van een verbijsterd toekijkende wereld had afgespeeld en uiteindelijk een kleine anderhalf miljoen mensenlevens had geëist. Op een vroege ochtend had zijn vader besloten te deserteren. Het werd een dramatische vlucht, maar een paar maanden later was het gezin in een gehucht vlak bij Roskilde beland voor een nieuw leven, ver van de vervolgingen van het bewind van de ayatollah en het regionale imperialisme van Saddam Hoessein.

Een paar jaar later werd Ramin geboren. Opgroeien in Denemarken als je Iraanse ouders hebt valt niet mee. Op veel plekken keek men met wantrouwen naar zijn islamitische achtergrond. Tijdens een van de eerste keren dat Maja Ramin ontmoette vertelde hij dat toen hij als achtjarige bij een lokale club ging handballen, een paar ouders gedreigd hadden hun lidmaatschap op te zeggen omdat ze geen verkeerde huidskleuren in hun team wilden. Maar Ramin liet zich niet koeioneren en deed het goed op zowel de basisschool als het vwo, waarna hij met goed gevolg een zware ICT-studie aan de Universiteit van Kopenhagen afsloot.

‘Heb je honger?’ vraagt Maja.

Ramin knikt en stapt in de auto. Maja pakt een plastic tasje uit het handschoenvak. Cashewnoten, cola, water en chocolade.

‘Waar is mijn Big Mac?’ grijnst Ramin. ‘In mijn contract staat dat als ik door de archeoloog wordt opgepikt, ik zou worden opgewacht met een burger en patat. En een bananasplit als toetje.’

‘Wie eet er nu nog een bananasplit?’

‘Ik.’

‘Die daar zijn best lekker,’ zegt Maja terwijl ze naar een chocoladereep wijst. ‘Lijkt op Snickers, op zijn Turks.’

‘Op dit moment zou ik echt alles eten.’

‘Gaat het wel goed met je?’

‘Jawel, maar ik heb ver gelopen en met de bus gereisd. In feite vooral gelopen. Je zou de blaren op mijn linkervoet moeten zien. Die doen fucking veel pijn.’

‘Nee, dank je.’

Als ze een half uur in westelijke richting hebben gereden, stuurt Maja resoluut naar een cafeetje aan de linkerkant van de weg, waar ze stopt.

‘Jij blijft zitten, we moeten iets van echt voedsel eten,’ zegt ze terwijl ze uit de auto stapt.

Ze trekt de sjaal strak over haar haar en kijkt snel in beide richtingen de weg af. Waarom is ze plotseling zo zenuwachtig? Maja blijft een paar seconden staan om de situatie in zich op te nemen. In de regel kan ze op haar instinct vertrouwen, maar er is nergens iets te zien. Ze gaat het café binnen en koopt dürüms en cola.

Maar haar onrust verdwijnt niet.

Ze kan het gevoel niet van zich afschudden, ook niet als ze een paar

kilometer verder zijn gereden, eerst met hoge snelheid en daarna zo langzaam dat het op een slakkengangetje lijkt. Nog steeds is er op de weg voor of achter hen geen spoor van enig leven. Ze zoekt meerdere keren met haar ogen de lucht boven hen af naar een drone, maar ook daar is niets te zien. In een haarspeldbocht op grote hoogte met een prachtig uitzicht naar beide kanten rijdt Maja een kleine parkeerplaats op.

Ze stappen uit de auto en gaan op een stenen muurtje bij de kloof naast de parkeerplaats zitten, ver genoeg van de auto om ongestoord te kunnen praten voor het geval de wagen tegen alle verwachtingen in zou worden afgeluisterd.

‘Hier kunnen we iets eten,’ zegt ze.

‘Maar eerst geef ik je dit,’ zegt Ramin en steekt zijn hand uit.

Maja pakt de USB-stick die hij haar aanreikt en Ramin begint aan een dürüm. Een ogenblik kan ze haar ogen niet van het kleine voorwerp in haar hand afhouden. Ze denkt aan alles wat ervoor in gang is gezet. Een half jaar voorbereiding. Nog meer als je alles meerekent: de details van die voorbereiding, de minutieuze planning, de vergaderingen en procedures, denkbare en ondenkbare situaties die zich zouden kunnen voordoen, dingen die fout konden gaan, tot de tamelijk riskante operatie eindelijk van start ging.

Hier is dan hopelijk het resultaat. Op een versleutelde USB-stick in haar hand. Misschien is het de sleutel tot een beter begrip van waar de Iraniërs en de Chinezen zo druk over in gesprek zijn.

Hier zou het antwoord op kunnen staan. Een gesprek van zes dagen geleden in een conferentiecentrum in een hotel in Teheran tussen Iraanse en Chinese hoogwaardigheidsbekleders. Maja steekt de kleine stick in haar broekzak. Het lijkt zo’n nonchalant gebaar, bedenkt ze.

‘Ben je uitgegeten? We moeten verder,’ zegt ze. Snel lopen ze terug naar de auto en stappen in. Maja maakt tempo. ‘En je kunt dan wel moe zijn, je neemt het stuur straks mooi van me over.’

3

Turkije

In haar hoofd heeft Maja de rit al vele keren gemaakt. Ze kent de route uit-en-ter-na, heeft de kaart bestudeerd en elk detail in haar hoofd gestampt.

Nu zijn ze dus op de terugweg, maar niet rechtstreeks naar Antalya. Eerst gaan ze naar Incirlik, waar de NAVO een vliegbasis heeft. Die basis speelde een centrale rol tijdens de Amerikaanse bombardementen van Islamitische Staat. Ramin zal van Incirlik naar Denemarken vliegen terwijl Maja volgens plan terugrijdt naar Antalya en daar een paar dagen op het strand gaat liggen voor ze weer naar Billund vliegt. Of, zoals Gregers vlak voor Maja's vertrek glimlachend tegen haar had gezegd: 'Goedbeschouwd ga je gewoon op een zonvakantie, Maja. Oké, weliswaar met een kleine omweg, maar toch. Misschien moeten we het maar op je vakantiedagen inhouden.'

Omweg, denkt Maja hoofdschuddend. Een omweg in de vorm van een riskante autorit van een kleine veertig uur door een uiterst gevoelig gebied vol conflicten, met een vals paspoort in haar tas.

Na een paar uur rijden wisselen ze van stoel. Nu is het Maja's beurt om te slapen. Droomloos deze keer. Zo rijden ze door, om de beurt rijdend en slapend.

Naarmate ze verder westelijk komen, neemt het verkeer toe. De wegen worden breder, de auto's mooier, de huizen groter.

Ramin zegt niets over zijn reis Iran in. Binnenkort landt hij in Denemarken en daar zal hij de komende dagen, misschien zelfs weken, over zijn tocht rapporteren en alles tot in het kleinste detail bespreken. Er zijn maar zelden mensen actief in Iran, de dienst zal alle informatie uit hem willen persen. En heel concreet zoveel mogelijk over de rol van Iran in het zogenaamde *Belt and Road-project*: de doelgerichte inzet van China

om een intercontinentaal netwerk tussen Azië, Europa, Afrika en China op te zetten, ook wel de Nieuwe Zijderoute genoemd. Maar dat is voor Maja allemaal niet relevant. Zij voelt zich het meest op haar gemak in het veld.

Vlak buiten de metropool Adana nemen ze een pauze. Ze stappen uit, lopen een eindje bij de auto vandaan, strekken hun benen, halen een frisse neus.

‘Onze Iraanse vriend kwam een uur te laat,’ zegt Ramin. ‘Ik dacht al bijna dat hij koudwatervrees had gekregen.’

‘Wat was je indruk van hem?’

‘Hij was nerveus. Bang. Bijna de hele tijd stond hij bij het raam naar de straat beneden zich te kijken, handenwringend.’

‘Dat is toch wel te begrijpen,’ zegt Maja. Ze bedenkt dat landverraad in Iran met de galg wordt bestraft.

‘Maar verder is hij onze man,’ zegt Ramin. ‘Hij heeft een belangrijke positie bij de Iraanse overheid en contacten in alle richtingen. De afgelopen week heeft hij nog met de minister van Buitenlandse Zaken geluncht. Hij neemt deel aan bijna alle belangrijke vergaderingen. Hij heeft ook toegezegd opnieuw met me te willen praten. Ook al is hij doodsbenauwd ontmaskerd te worden.’

‘Arme man,’ zegt Maja.

‘Nu niet sentimenteel worden,’ zegt Ramin. ‘Maar ik neem mijn pet voor hem af.’

‘En ik voor jou, Ramin,’ zegt Maja en ze meent het oprecht. ‘Je bent waanzinnig goed.’

‘En knap,’ zegt Ramin grijnzend.

‘Dat ook,’ lacht Maja, ‘maar ik heb al een vriendje...’

Daar eindigt hun gesprek. Ze stappen weer in de auto, deze keer met Maja achter het stuur.

‘De Cilicische Poort,’ roept Ramin plotseling. ‘Is dat hier?’

‘We zijn er bijna, een half uur geleden zag ik het op een verkeersbord staan,’ zegt Maja. De mythische poort is de belangrijkste pas van het Taurusgebergte en verbindt de Middellandse Zee met de enorme plateaus van Anatolië. 2500 jaar geleden stak Alexander de Grote de pas over. Later gevolgd door Paulus, met zijn wens om het christendom te verspreiden, de kruisridders en talrijke andere legers. Allemaal doorstonden ze de ont-